

Cilj je te države po Platonu da država bude što jedinstvenija, što mu Aristotel zamjera: »Govorim pak da je ponajbolje da čitava država bude jedna, jer tu hipotezu prihvaća Sokrat.« Aristotel ne odobrava taj razlog, jer on sam kaže: Što je najbolje, to štiti državu. A to da je država jedinstvena ne samo da je ne štiti, 5 jer je i upropaštava: »Ipak, jasno je da, kad država postane i sve više postaje jedna, nije više država«. To dokazuje: »Država je, naime, po naravi neko mnoštvo, a postajući sve jedinstvenijom nastat će od države kuća, a od kuće čovjek.« Primjedba je doista oštroumna, kao da Sokrat nije htio da je država neko mnoštvo 10 ljudi, koje se razlikuje s obzirom na zadatke, koje nije jedinstveno tijelom, nego načinom mišljenja i slogom, ὁμοvoία i jednim duhom.

Ako Aristotel to ne želi, neka mu bude njegova država. A Sokrat je mislio da njegova država mora biti jedinstvena jednim 15 duhom, ako se iz nje ukloni ono *moje* i ono *tvoje*; jer ni iz kojih drugih razloga ne nastaju u državama sukobi, parnice, nemiri, ubojstva, građanski ratovi, kako to s mnogo riječi poučava i sam Aristotel u četvrtoj knjizi, nego zbog imetka, časti, žena, sinova 20 mojih i tvojih; pa ako se uklone ta dva pojma, uklanjaju se i sva ona zla.

Aristotel želi i slogu u sretnoj državi, a smatra da se ona postiže ako bi usadio vrline u duše građana. Ipak nije zadovoljan samo s njom, nego propisuje i javne zajedničke gozbe službenika i vojnika; također hoće, da oni, koji kad odrastu [351] trebaju 25 biti primljeni u te stupnjeve, imaju dječачke gozbe, gimnastičke, književne, muzičke i likovne javne igre¹, da se bolje upoznaju i iz tog poznanstva izvuku prijateljstvo – iz takvog će prijateljstva uslijediti sloga i jedinstvo građana. Platon želeći u svojoj državi to isto jedinstvo smatra da će biti veće i čvršće, ako bi se iz svih 30

¹ Usp. Arist. Pol 1337b.23 – 28 ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν ἃ παιδεύειν εἰώθασι, γράμματα καὶ γυμναστικὴν καὶ μουσικὴν καὶ τέταρτον ἔνιοι γραφικὴν, τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γραφικὴν ὡς χρησίμους πρὸς τὸν βίον οὐσας καὶ πολυχρήστους, τὴν δὲ γυμναστικὴν ὡς συντείνουσαν πρὸς ἀνδρείαν· τὴν δὲ μουσικὴν ἤδη διαπορήσειεν ἂν τις.